

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 27. septembra 1856.

Velika kmetijska razstava na Dunaji.

Kdaj bo in kako? Kaj bo obsegla? Kdo se je more udeležiti? Kaj je nje namen ali cilj in konec?

Razglas vsim slovenskim deželam

I. Kdaj bo razstava in kako?

Nekdaj ni bilo skor nič takih razstav. Sedaj ko je že veliko sveta z železnicami prepreženega in po njih skor vsako leto svet manjši in poti krajši prihajajo (ni davnej kar smo se, na priliko, 6 dni tirali iz Ljubljane na Dunaj in smo vsaki dan že ob štirih ostajali, sedaj se vsedemo v Ljubljani ob petih zjutraj na železnici v voz in ob šestih zvečer smo že na Dunaji, in to še z manjšimi stroški), se napravljajo zaporedoma takošne razstave po svetu in iz vseh kotov vozijo blago na ogled. Tako so bile razstave v Londonu na Angležkem, pozneje v Parizu na Francozkem in letos spet v Parizu, kjer, kakor je našim bravcem znano, je tudi naša živina iz Štajarskega, Krajskega in Koroškega s svetinjami počastena in dobro prodana bila.— Dosedaj pa smo vozili svoje blago in svojo živino v ptuje dežele in, hvala možém! kateri so kaj v take razstave poslali in tako občinstvu pokazali, da nisme ravno zadnji na svetu. Pa bedi Bogu milo! da nimamo dosti takih možakov, katerim je mar za čast in slavo domovine. Ne mislim pa s tem naših malih posestnikov, ker od takih se ne more terjati, da bi zvonec nosili in drugim izgled bili, — mislim le naše večje posestnike, naše grajšake, kateri, kakor v družih deželah, bi tudi pri nas imeli prvi biti v takih zadevah in pa drugim pot kazati.

Dosihmal ni bilo pri nas domá — v našem cesarstvu — še nobene takošne razstave (poslednje krasne razstave v Pragi ne moremo šteti v to versto, ker je le večidel domače česko blago na ogled postavila), zato je hvale vredno, da je dunajska kmetijska družba, ki je središče našega cesarstva, se tega početja lotila in da bo ob priliki, ko bo petdeseto obletnico svojega obstoja praznovala, prihodnje leto mesca majnika na Dunaji napravila takošno razstavo za vse dežele našega cesarstva. Prav je, da tudi domá pokažemo: kaj imamo; saj tudi gospodinja nima le obleke za to, da bi jo ogledovali v deveti deželi, ampak da dopade tudi na sejmu domá.

Prihodnji majnik (veliki travnik) bo tedaj razstava na Dunaji, da bo povišala praznovanje petdesetletne obletnice. Izvolila si je v ta namen in ga tudi dobila tisti veliki cesarski vert, ki se „Augarten“ imenuje.

II. Kaj bo obsegla ta razstava?

Po razpisu, ki ga je slavna družba po svetu poslala, se bo v ti razstavi na ogled postavilo troje.

Eno bo: živina, namreč goveda, konji, ovce, koze, prešiči in pa perutnina (kokoši, race, gosi, purani itd.) iz vseh dežel cesarstva.

Drugo bo: kmetijske in gojzdnarske mašine in orodja iz domačih in pa tudi unanjih dežel.

Tretje bo: kmetijski in gojzdni pridelki iz vseh dežel cesarstva.

Vse pa, kar kdo misli v razstavo poslati, mora napovedati dunajski družbi do 1. marca ali sušca prihodnjega leta.

Da pa bojo naši bravci vedili kako in kaj s pervim, drugim in tretjim, jim hočemo vsako bolj na drobno razložiti.

1. Razstava živine. Tu je vediti potreba, da se bo le tista živina v razstavo pripustila, ktero je za to odločeni odbor vredno spoznal razstave (zato se mora še do 1. sušca povedati, kaj kdo misli poslati, in živino v napovednem listu po plemenu, spolu in starosti popisati); tudi mora živina že od letošnjega mesca julija (malega serpana) lastnina razstavnikova biti; tudi mora gosposka tistega kraja, od kodar je živina, pismeno poterjati, da ni nobene kuge v onem kraji. Razstava ta bo terpela 3 dni, četerti dan bo slovesna delitev svetinj, po kateri se zamore živina koj domú vzeti. Dokler razstava terpi, dobiva živina klajo na stroške kmetijske družbe.

2. Razstava kmetijskega orodja in mašin. V ta oddelk razstave se bode vzelo vsakoršno poljsko in gojzdnarsko orodje, pa v napovedbinem listu do 1. marca se mora družbi na Dunaj povedati: 1) imé, stan in stanovanje razstavnika, 2) imé orodja ali mašine, za kakošno rabo je, za koliko bi se prodalo na Dunaji in koliko prostora bo potrebovalo v razstavi, 3) ali je mašino ali orodje razstavnik sam iznajdel in naredil, ali popravil in v rabo vpečljal, 4) ali se smé poskusiti, 5) ali se smé prodati. Iz več delov obstoječe in razložene mašine mora razstavnik sam zložiti, da bojo za ogled pripravne. Razstava ta bo terpela 6 dni, četerti dan bo delitev svetinj.

3. Razstava kmetijskih in gojzdnih pridelkov. Kdor v to razstavo želi kaj poslati, mora tudi družbi povedati do 1. sušca, kaj bo poslal in koliko, po čim bi se utegnulo prodati na Dunaji, ako je na prodaj. Da se pa vsake stvarí toliko pošlje, da se more nji kakost in vrednost ceniti, je družba določila, da žita, sočivja in takega mora naj manj biti 4 maseljne (četert vagána ali mecna), oljnatih semen pa naj manj 5 funtov.

V versto tega blaga pa se štejejo:

- a) gojzdni pridelki, kakor: semena gojzdnega lesa, čreslo, ježice, šiške, smola, šota, doge za sode, deske (dilje), škodlje, tertni količi itd. s ceno vred;
- b) poljski in senožeški pridelki, kakor: travne in deteljne semena, vse korenstvo (krompir, repa, pesa itd. seme in sad), vse žita in sočivje, vse oljnate rastline (ogeršica, mak, riček itd.), predivo, konoplje, brošč in drug barvarsk les, dišeče semena: hmelj, janež, kumna itd. in pa rastlinje za fabrike, kakor: gladež (Weberkarden), tobak itd.
- c) volna, svila (žida), méd (sterd) in vosek kakoršen je v naravnem ali pa očiščenem stanji.
- d) moka, štirka, kruh in suhár (Zwieback), sladkor (cuker), vino, ol (pivo), žganjice, olje, sir suho sadje;
- e) obrisi kmečkih hiš, hlevov, skednjev, podov, drenažnih cevč itd.
- f) umetno napravljene gnoj.

(Konec sledí.)

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 1. oktobra 1856.

Velika kmetijska razstava na Dunaji.

Kdaj bo in kako? Kaj bo obsegla? Kdo se je more udeležiti? Kaj je nje namen ali cilj in konec?

Razglas vsim slovenskim deželam

(Konec.)

III. Kdo se je more udeležiti?

Kmetijska družba na Dunaji je naročila vsem kmetijskim družbam našega cesarstva, naj razglasi vsaka v svoji deželi dunajsko razstavo, da se je udeležijo kmetovavci, posestniki gojzdov, izdelovavci kmetijskega orodja in mašin. Pa ne samo kmetijska družba temuč tudi c. k. ministerstvo notrajnih oprav je priporočilo naši kakor vsaki kmetijski družbi, naj si prizadeva, da bo pri ti razstavi vsaka dežela vredno nadomestovana, in da je ministerstvu res tudi zato mar, da pride od vseh krajev veliko blaga v razstavo, je dovolilo, kakor smo že v našem listu omenili in bomo že še bolj natanko povedali, da se na železnicah cesarskih bode brez plačila blago na Dunaj vozilo in iz Dunaja spet nazaj.

Iz vsega tega je očitno, da vsak kdor koli hoče, zamore to ali uno, kar smo v poslednjem listu pod številko II. našli, v dunajsko razstavo poslati in se je tako udeležiti.

Kdor pa se je bo udeležil in bo kaj hvale vrednega v razstavo poslal, utegne prejeti ali zlato ali sreberno ali bronasto svetinjo (medaljo) in njegovo ime se vé da bode s častjo razglašeno v časnikih po svetu; pa svetinja in čast ne bo edino, kar bo takega razstavnika doletelo, tudi njegovo ime se bo zvedilo po svetu, da bo marsikaj lahko prodal.

1. Za živino: namreč za konje, žebce in kobile za poljsko delo, domá izrejene, od 2. do 4. leta so namenjene 3 velike in 3 manji sreberne in pa 3 bronaste svetinje; verh tega za naj lepšo živino teh treh verst pa še ena zlata svetinja; — za govejo živino: za bika od doveršenega 1. leta do doveršenega 3. leta 2 zlate, 2 velike in 3 male sreberne svetinje, potem še 3 bronaste; za junice od doveršenega 1. leta do doveršenega 2. leta 2 zlate, 4 velike in 4 male sreberne in 4 bronaste svetinje; za krave do družega leta ena zlata, 2 velike in 2 male sreberne, 2 pa bronaste svetinje — in tako tudi za vole od 3. do doveršenega 4. leta, za pitane ovce, za prešiče in svinje od doveršenega 1. do doveršenega 2. leta, in za perutnino vsakega plemena.

2. Za razstavo kmetijskega orodja in mašin: za lepše in naj bolje orodja in mašine, ktere so nove po napravi, močno izdelane in pa dober kup: 3 zlate svetinje; — potem pa za naj bolji pluge, za sejavnice, škoporeznice, mlativnice, drobače, parne mašine, mline, vinske preše, za mašine v žganjarjih in sladkornicah (cukrofabrikah) po 3 velike sreberne svetinje, — za druge manjše pa dobre orodja in mašine 20 malih srebernih in 40 bronastih svetinj.

3. Za razstavo gojzdnih in kmetijskih pridelkov, in sicer za gojzdne pridelke ena zlata, dve velike in 4 male sreberne, 4 pa velike bronaste svetinje, — za poljske in senožeške pridelke, za volno, svilo

méd in vosek ena zlata, 7 velikih in 14 malih srebernih, potem 14 velikih bronastih svetinj; — za sočivje, moko, kruh, suhár, sladkor, vino, ol, žganjice, olje, sir, suho sadje 3 zlate, 3 velike in 12 malih srebernih, 14 pa bronastih svetinj, — za umetno napravljeno gnoj ena zlata in ena mala sreberna, dve pa velike bronaste svetinji, — za manjši stvari 20 bronastih svetinj.

Presojevali bojo mnogoverstne razdelke za to posebno izvoljeni možje, kterih več se bo zbralo v en odbor; vsak odbornik bo imel povedati, kaj on misli; potem se bojo posamezni glasovi šteli, in kogar doletí več glasov, tisti prejme svetinjo.

IV. Kaj je namen ali cilj in konec razstave?

Dunajska kmetijska družba obhaja prihodnje leto obletnico svojega začetka pred 50 leti; nobena kmetijska družba pa ne more slovesnosti take obletnice lepši praznovati kakor z razstavo takega blaga, ktereга pomnoženje, zboljšanje in požlahnjenje je njeni cilj in konec — in tako blago so mnogoteri kmetijski in gojzdni pridelki, kmetijsko orodje in mašine in pa živina. Utegnil bi sicer kdo reči: „zakaj pa dunajska kmetijska družba, ko praznuje spomin svojega petdesetletnega obstoja, ne razstavi kmetijskega blaga svoje dežele, in svojo slavo želi še povikšati s pripomočjo družih dežel?“

Niso to popolnoma prazne besede, — al če se ob enem zamore doseči dvojni namen, zakaj bi se ne! Če so kmetovavci, gojzdnarji in živinorejci našega cesarstva že trikrat poslali svoje pridelke v ptuje dežele: na Angležko in Francozko, je menda tudi čas, da jih razstavijo enkrat domá — v oserčji avstrijskega cesarstva, in to je Dunaj, in bolje prilike za takošno razstavo ne more sedaj biti kakor je razstava dunajske kmetijske družbe.

Namen dunajske razstave, nje cilj in konec je tedaj, da vsaka dežela pokaže kaj ima, da se zvé potem: kje je to ali uno naj bolje, kje je to ali uno naj bolji kup in tako več drugega. Ne gré tedaj v takih razstavah le za čast in slavo cele dežele, ktere čast podpera vsak, kdor kaj razstavi, kar tisuč in tisuč ljudi ogleduje in občuduje ter pravi: „lejte na Krajskem raste taka lepa ajda, prideluje se tako dober méd, na Štajarskem taka lepa detelja, na Koroškem taka lepa turšica, na Goriškem taka lepa svila itd.“; temuč take razstave utegnejo tudi posamnim razstavnikom v dobiček biti in jim odpreti kako kupčijo.

To je dvojni imenitni namen te razstave, pri kateri se bojo pa menda naši od Dunaja bolj oddaljeni posestniki bolj udeležili z razstavo kmetijskih in gojzdnih pridelkov in kmetijskega orodja kakor pa z razstavo živine, ktero dalje pošiljati je že težavniše.

Kmetijska skušnja.

(Ne obupati, ako toča ajdo zgodaj potolče!) Vidili smo letos na neki njivi pri Marii Divici v Polji na sv. Aleša dan sejano lepo ajdo, ko je že cvesti začela; 6. avgusta se privleče hudo vreme in toča potolče precej veliko poljá omenjene okolice pa tudi to njivo tako do čistega, da le en kraj njive blizo hoste je ostal; povsod drugod so molele le tam pa tam oklestene steblica iz tal.